
DE ZAAK MENTEN

Aflevering 2

Door: Robert Jan Overeem & Jan Harm Dekker
Regisseur: Tim Oliehoek

Versie: 11-03-16 DEF

1 INT. HUIS MENTEN / HUISKAMER - DAG 1

x-cut:

2A ANYWHERE - INTERVIEW TUIN 2A

2B VERVALLEN =(STOCKMATERIAAL STUDIOSET TROS AKTUA) 2B

2C VERVALLEN =(STOCKMATERIAAL TROS AKTUA) 2C

2D INT. / EXT. ZOLDERKAMER PODHORODZE (1941) / EXECUTIEPLAATS 2D
DAG

De jonge Hauptman en Pollak zien via het kijkgat de executies.

WIBO (O.S.)
(01.17.32.02)
Dan nu, dames en heren, Michael Hauptman, die zegt getuigen te zijn geweest bij een moordactie door Oekraïners, onder leiding van twee SS-officieren... (NB: tekst over Uric' weglaten)

HAUPTMAN (O.S)
(01.18.05.00)
Menten stond er zo bij... ik zie hem nog duidelijk voor me. Hij was in een SS-uniform...

Over naar de TROS AKTUA uitzending waar de oude Hauptmann getuigd.

Dan over naar:

Hans Knoop, zittend in zijn tuin, wordt geïnterviewd door Tros-Aktua.

Pieter Menten en de kettingrokkende Meta, kijken vol verontwaardiging naar de uitzending.

HANS
...de bewijzen tegen de heer Menten stapelen zich op, dus zal hij zich voor de rechter moeten verantwoorden. Mijns inziens is Nederland niet een land waar massamoordenaars straffeloos een rustig leventje kunnen leiden.

INTERVIEWER
Volgens de heer Menten bent u uit op sensatieverhalen en zou het u alleen maar om geld gaan.

HANS

Ik zou het als een belediging hebben ervaren als hij me had gecompimenteerd met mijn artikel. Maar het is precies omgekeerd, Menten heeft mij een flink bedrag geboden als ik mijn Israëlische collega op andere gedachten zou brengen.

PIETER

(schenkt zich een whisky in)

Hij verdraait de feiten. Je reinste karaktermoord.

META

Belachelijk.

WIBO VAN DER LINDEN verschijnt in beeld. Teksten Wibbo uit footage TROS AKTUA :

WIBO

(aankondiging getuige Pollak)

MENTEN

Wat een schijnvertoning. Die vent is van A tot Z geïnstrueerd door de KGB.

META

Waarom doen die mensen dit?

POLLAK

(stukje relaas Pollak)

Intussen gaat Pieter naar de telefoon.

MENTEN

Hier gaan ze spijt van krijgen. En die Knoop als eerste. Ik bel mijn advocaat.

(NB: interview met Pollak zit in de uitzending van 28-06-1976)

PIETER

Meneer van Teylingen? Met Pieter Menten. Ik wil een aanklacht indienen tegen de heer Hans Knoop en Tros Aktua wegens laster en smaad... Een forse schadevergoeding voor alle geleden materiele en immateriële schade.

LEADER

3

INT. TELEGRAAFGEBOUW / REDACTIE ACCENT - DAG

3

We zien de cover van de laatste Accent, met: 'Exclusief / Geheim dossier Menten opgegraven'. Een aantal JOURNALISTEN zit te tikken, anderen bellen, de telex ratelt. MARK DE BOER fluit op zijn vingers en houdt het laatste exemplaar van de Accent omhoog.

MARK

De losse verkoop gaat door het plafond. En nog mooier, die kunstveiling is voorlopig van de baan. En het mooiste: van Agt zelf heeft de rijksrecherche opdracht gegeven om een onderzoek in te stellen naar Mentens oorlogsverleden.

Redactieleden reageren enthousiast (te gek!), geven een bescheiden applausje. Saskia glimlacht even met bewondering naar Hans.

HANS

Maar dat onderzoek wachten wij natuurlijk niet af. We zijn er nog lang niet. De hele waarheid moet boven tafel.

(kijkt Mark en anderen aan)

Dus jullie gaan door op de lijntjes die je hebt uitgezet. Vanaf nu wil ik elke week een artikel over Menten.

Hans gaat naar zijn bureau. En ziet dan EDUARD GROEN BORGHART, die wat van het gesprek heeft opgevangen.

GROEN B

Hans? -Gefeliciteerd, een mooie oplage en een politie-onderzoek, twee vliegen in één klap.

HANS

De waakhondfunctie van de pers is hiermee maar weer eens aangetoond.

GROEN B

Precies, maar in afwachting van dat rechercheonderzoek, kun je hem niet blijven betitelen als oorlogsmisdadiger en massamoordenaar, daar is nog helemaal niets van bewezen. We hebben al een miljoenenclaim aan onze broek.

HANS

Ik ben niet bang voor die claim.
Die bewijzen komen er.

Intussen beëindigt Mark een bureau verder een telefoongesprek.

MARK

Hans, ik heb hier een meneer van Apeldoorn aan de lijn, hij weet waar Dirk Menten is.

HANS

Dirk Menten, die is toch dood?

Niet bepaald gerustgesteld verlaat Groen Borghart, de redactie. Hans pakt de telefoon.

HANS (CONT'D)

Hallo?

VAN APELDOORN (O.S.)

Meneer Knoop? Ik heb nieuws voor u:
Dirk Menten is springlevend en hij woont in Cannes.

4

EXT. PODHORODZE / ZOMERVERBLIJF PISTINER - DAG

4

TITEL: PODHORODZE 1933

Het dorpje Podhorodze wordt opgeschrikt door het gebrul van een zescylinder motor. Er komt een Talbot sportwagen aanrijden, met achter het stuur de JONGE DIRK MENTEN (eind 30) DORPSBEWONERS kijken hun ogen uit.

Dirk stopt voor het buitenverblijf van ISAAK PISTINER, die hem in gezelschap van zijn neefje BIBI KRUMHOLTZ, zijn vriend PIETER MENTEN en diens vrouw ELIZABETH staat op te wachten. De broers begroeten elkaar hartelijk, maar er is ook enige distantie. Dirk kijkt op tegen zijn oudere broer. Hij geeft Elizabeth een hand.

PIETER

En Dirk, dit is mijn zakenpartner en goede vriend Isaak Pistiner.

ISAAK

Herrzlich willkommen.

KLEINKINDEREN van Isaak komen dichterbij om nieuwsgierig naar de auto te kijken.

MENTEN

Zijn neefje en mijn goede vriend Bibi. Ein Jäger erster Klasse.

Bibi glimlacht verlegen en geeft Dirk een hand. Pieter knijpt hem weer even in de wang.

ISAAK

Sie haben wahrscheinlich Hunger nach die lange Reise. Kommen Sie herein bitte.

Het MEISJE MET DE VLECHT uit afl. 1 kijkt met grote donkere ogen naar zichzelf in de zijspiegel. Pieter tilt haar op.

PIETER

(Pools)

Mooi hè. Wil je even achter het stuur zitten?

Het meisje zwijgt verlegen. Pieter zet haar in de auto. Ze lacht als ze ziet dat Elizabeth een foto neemt met een ouderwets fotoboxje.

Ze loopt naar het meisje toe.

ELIZABETH

(bekijkt vlecht)

Wat een prachtig dik haar hebben die meisjes hier toch.

BIBI

(Pools)

Gaat u straks mee vissen, oom Pieter?

PIETER

We hebben veel zaken te bespreken.

Ze gaan het huis binnen, behalve Bibi. Pieter ziet zijn teleurgestelde blik.

PIETER (CONT'D)

Maar daarna gaan we vissen. Ga de spullen maar bij elkaar zoeken. En zorg voor beter aas dit keer!

5 EXT. HUIS DIRK MENTEN / POORT - DAG

5

Stockshot Cannes, 3 juli 1976.

'Villa Minouschka' Hans staat voor de ijzeren tralies van een gesloten tuindeur. Verderop zit Dirk Menten (75, bril, meer ingetogen dan Pieter) op zijn terras een krant te lezen.

DIRK

Wat komt u doen? Ik heb toch nee gezegd?

HANS

Daarom ben ik hier. Het is belangrijk.

DIRK

U had beter thuis kunnen blijven.

HANS

Meneer Menten, alstublieft.

DIRK

Ik praat niet over mijn broer. Punt uit.

HANS

Waarom heeft hij u doodverklaard?

Dirk hoort ervan op.

DIRK

(boos)

Wat heeft hij?

5A

EXT. HUIS DIRK MENTEN / TUIN - DAG

5A

Dirks vrouw Nina (50, Russisch, type huisvrouw) serveert koffie, en een colaatje voor Hans, die ondanks de warmte een stropdas draagt op zijn witte overhemd. Dirk's hemd staat open en onthult een ontzagwekkende hoeveelheid grijs borsthaar.

HANS

(tegen Nina)

Dank u.

DIRK

Ik wil wedden dat hij je geld geboden heeft.

HANS

Klopt. Daar ben ik uiteraard niet op ingegaan.

DIRK

(grijns)

Heel verstandig. Hij belooft veel maar je krijgt niks. Altijd al zo geweest.

HANS

Momentje.

Hans zet de cassetterecorder aan. Dirk kijkt wantrouwend naar het ding.

DIRK

Moet dat zo?

HANS

Het is alleen maar een hulpmiddel,
om het verhaal later uit te typen.

DIRK

Ik weet het niet...

HANS

Ik ben hier niet om u uit te horen.
Ik wil alleen weten wat u mij over
uw broer kunt vertellen.

Dirk steekt een sigaret op.

DIRK

Goed, de schoft heeft het er zelf
naar gemaakt.

HANS

U kunt niet zo goed met elkaar
overweg?

DIRK

Nee. Vroeger al niet, maar na de
oorlog is het nog veel erger
geworden. Hij heeft me bestolen en
opgelicht.

HANS

En voor de oorlog, kwam u wel eens
bij uw broer in Polen?

DIRK

Ja ja regelmatig. Na mijn scheiding
van mijn eerste vrouw ben ik naar
Pieter toe gegaan, om hem te helpen
met de exploitatie van de bossen.
Hij had een overeenkomst met de
eigenaar.

HANS

Isaak Pistiner.

DIRK

Ja. Daar kreeg hij later ruzie mee,
maar dat maakte allemaal niets meer
uit toen de bolsjewieken kwamen.

HARD OVER NAAR

Pieter Menten staat op zijn erf, glas cognac in zijn hand, en kijkt toe hoe TWEE DORPSBEWONERS een boom snoeien met handgereedschap. Er klinkt gerommel in de verte. De man in de boom kijkt waar het vandaar komt.

DORPSBEWONER 1
(verschrikt / Pools)
De Bolsjewieken.

Schrik alom. Pieter loopt naar de rand van zijn erf, en ziet tot zijn ontzetting over de heuvel een oude vrachtwagen naderen, voorin zitten TWEE POOLSE MANNEN, die zich bij de bolsjewieken hebben aangesloten (de bijrijder is WLADIMIR SIMONIAK. Op de laadbak staan ZES, meest jonge mannen. Ze dragen grauwe Russische uniformen.

De dorpsbewoner klimt uit de boom en maakt zich samen met zijn maat uit de voeten. Menten loopt snel naar zijn huis.

PIETER
Liza!

6A INT. LANDHUIS MENTEN (SEPT. 1939) / HAL - DAG

6A

Menten loopt naar een kast met geweren. Elizabeth komt de trap af.

PIETER
De Bolsjewieken, ga naar boven.

ELIZABETH
Niet doen, als ze een geweer in je handen zien schieten ze je meteen dood.

PIETER
Weet je wat ze met landeigenaren doen? Die hangen ze op!

Er wordt gerammeld aan en gebonkt op de deur. Pieter graait in een doos met patronen om de jachtgeweren te laden. In de aangrenzende woonkamer gaan de ruiten aan diggelen en klinken er opgewonden stemmen van de jonge Poolse mannen.

Ze komen binnen, POLEN, en kijken hun ogen uit als ze alle pracht en praal zien. Pieter gooit het ongeladen geweer weg en steekt zijn handen omhoog.

PIETER (CONT'D)
(Pools)
Niet schieten, wij zijn geen Polen,
wij zijn Nederlanders!

SERGEANT
(Pools)
Maakt ons niets uit.
(MORE)

SERGEANT (CONT'D)

Dit huis is nu van het volk.
Meekomen.
(geeft mannen een teken)

PIETER

Laat mijn vrouw gaan. Ze is
onschuldig.

SERGEANT

Naar buiten, allebei.

PIETER

Raak haar niet aan!

De mannen maken de voordeur open en nemen Pieter en de
doodsbange Elizabeth mee.

7

EXT. LANDHUIS MENTEN (SEPT. 1939) - DAG

7

Voor de deur staat het vrachtwagentje met de rest van de
MANNEN. Pieter en Elizabeth worden mee naar buiten genomen.
Pieter neemt de sergeant in vertrouwen.

PIETER

(Pools)

Ik kan je rijk maken als je ons
laat gaan. Niemand hoeft er verder
iets van te weten.

SERGEANT

(Pools)

We zijn al rijk. Alles is nu van
ons.

Een van de mannen die Elizabeth vast heeft grijpt haar
borsten vast.

SOLDAAT 1

Deze zijn ook van ons.

PIETER

Godverdomme...

(Pools)

Laat haar gaan!

Menten probeert zich los te rukken, maar krijgt dan een
vuistslag in zijn gezicht van de sergeant. Het bloed spuit
uit zijn neus. Elizabeth gilt ontzet.

Twee mannen gooien een eind touw om een tak van de boom die
zojuist gesnoeid werd.

SERGEANT

Zeg je vrouw maar vaarwel.
(knikt naar soldaten)

De mannen voeren Menten mee. Elizabeth kan het niet aan zien.

ELIZABETH

Nein! Bitte. Er hat doch nichts
falsch gemacht... Bitte.

SIMONIAK

(Pools)

Stop!

Uit het groepje dat bij de vrachtwagen staat stapt iemand
naarvoren: WLADIMIR SIMONIAK, de jongeman die voor Menten
werkte, en nu de leider van het groepje is.

PIETER

Simoniak. Doe iets. Ik kan jullie
rijk maken.

Simoniak werpt een geirriteerde blik op Menten, gaat dan in
conclaaf met de sergeant.

SIMONIAK

(Pools)

Laat hem los. En die vrouw ook.

De mannen laten los. Simoniak gebaart ze mee te komen. Op een
afstandje is er enige discussie met de sergeant en de mannen,
die Pieter en Elizabeth zenuwachtig bekijken. Af en toe kijkt
men in de richting van Menten en Elizabeth.

ELIZABETH

Wat gaat er gebeuren Pieter?

PIETER

Ik weet het ook niet. Misschien kan
Wladimir ons helpen.

Maar de sergeant is dat niet van plan. Richt zijn wapen zelfs
op de Mentens. Pieter houdt zijn adem in. Maar dan heeft de
sergeant er genoeg van. Hij loopt naar de auto. Simoniak komt
op Pieter af.

SIMONIAK

U kunt beter vluchten, meneer
Menten. Zo snel mogelijk.

PIETER

Dit is mijn huis Wladimir. Stuur
die idioten weg en ik zal je zo
rijk maken dat je nooit meer hoeft
te werken, je hebt mijn woord.

In het huis wordt iets stukgegooid, er klinkt gelach.

MENTEN

Laat ze ophouden. Mijn kunst is
miljoenen waard.

SIMONIAK

Bezit is diefstal, meneer Menten,
alles is van het volk.

Menten kijkt ontzet: hij ook al.

SIMONIAK (CONT'D)

(wenkt richting huis)

Ik geef u tien minuten de tijd om
uw koffers te pakken.

ELIZABETH

Wat zegt hij allemaal?

PIETER

We gaan koffers pakken. Kom.

Ze gaan onder Simoniaks begeleiding het huis binnen.

8 VERVALLEN 8

9 EXT. HUIS DIRK MENTEN - DAY 9

Hans draait de cassette om. Dirk neemt een trek van zijn
sigaret.

KNOOP

Dus ging hij terug naar Nederland?

DIRK

Nee. Hij stuurde zijn vrouw naar
Nederland maar zelf ging hij naar
Krakau. Totaal berooid.

10 INT. HUIS CONSUL VAN DUYN (KRAKAU)(1939) / KANTOOR - DAG 10

In zijn voor die tijd modern ingerichte kantoor annex
woonhuis ontvangt consul van Duyn (begin 50, type innemer en
womanizer) Pieter in vermomfaaid pak.

PIETER

Alles hebben ze ons afgenomen. Ik
ben totaal berooid.

VAN DUYN

Gaat u zitten.

Ze nemen plaats in een zithoek van het kantoor.

PIETER

En dat terwijl ik alle waardevolle
spullen juist naar ons buitenhuis
had laten brengen. Leek me veiliger
dan Lemberg.

VAN DUYN

En nu wilt u terug naar Nederland.

PIETER

Wat heb ik daar te zoeken? Ik blijf liever hier. Krakau blijft voorlopig wel in handen van de Duitsers en dat communistische tuig houdt geen stand tegen de Wehrmacht.

VAN DUYN

En waarmee kan ik u van dienst zijn?

PIETER

Als u mij om te beginnen 1000 Zloty kunt lenen, zodat ik voorlopig onderdak kan zoeken. -Ik heb een interessant onderpand voor u.

Pieter heeft een opgerold doek bij zich. Als hij het uitrolt zien we het schilderij dat we eerder in zijn huis in Sopot zagen.

PIETER (CONT'D)

Een Anton Mengs. Kost een fortuin.

VAN DUYN

Fraai. maar nee, die 1000 Zloty krijgt u, dat wil zeggen, als u bereid bent iets voor mij te doen. Zoals u weet ben ik niet alleen consul, maar heb ik ook de verantwoording over mijn rijstpellerij hier. Nu moet ik binnenkort terug naar Holland - omstandigheden- en ik zou mijn taken het liefst door een Nederlander laten waarnemen. Als ik dat aan de mensen hier over laat...

PIETER

Dat is vragen om moeilijkheden.

VAN DUYN

Juist. Er staat een goed salaris tegenover. En zodra ik vertrek kunt u hier in dit huis verblijven.

PIETER

Een goed salaris zegt u?

VAN DUYN

Daar kunnen we het als u wilt meteen over hebben.

Van Duyn drukt op een knop van een intercom, het kantoor is van de 'modernste snufjes' voorzien.

VAN DUYN (CONT'D)

Lottie, komt je even iets opnemen?
(tegen Pieter)
Laten we meteen een contract opstellen.

Er komt een bevallige brunette binnen, potlood en notitieblok in de hand.

VAN DUYN (CONT'D)

Charlotte barones Steenhuis van Delden. Ze gaat niet mee naar Holland, maar blijft hier en zal u terzijde staan als secretaresse.

Lottie geeft Pieter, van wie ze meteen gecharmeerd is, een hand.

LOTTIE

Aangenaam kennismaken.

PIETER

Pieter Menten.

VAN DUYN

Meneer Menten gaat de zaken waarnemen en neemt hier zijn intrek.

LOTTIE

Oh gelukkig. Ben ik tenminste niet alleen hier.

PIETER

U woont hier ook?

LOTTIE

Ja, hier boven. Ik verheug me op onze samenwerking.

11 INT. HUIS CONSUL VAN DUYN (KRAKAU)(1939) / KANTOOR - DAG 11

Menten, inmiddels weer goed in het pak, ontvangt nu zelf bezoek in wat nu zijn kantoor is: twee Duitsers in uniform, een ONDEROFFICIER (SCHÜLTZ 25) en SS-OBERFÜHRER SCHÖNGART (39, wat onhandig, welgemanierd, vissenogen), die Mentens paspoort bekijkt. Aan één van de muren hangt nu Pieters schilderij.

SCHÖNGART

Wir haben vieles Gutes von ihnen gehört, Sie haben auch Fabriken gehabt hier in Galiciën?

PIETER

(Duits)

Mehrere Fabriken, lucifers, cacao,
und einen Grossen im- und
exportfirma.

Geef paspoort terug.

SCHÖNGART

(Duits))

In orde. -De rijstpellerij is bij u
in goede handen, dus wat ons
betreft blijft u hier
Geschäftsführer. Klopt het dat u
Pools spreekt?

PIETER

Ik spreek Pools als een neger, maar
goed genoeg om niet bedonderd te
worden. En dat is hard nodig hier.

SCHÖNGART

(ziet)

Dat schilderij hing hier de vorige
keer niet. Is dat van u?

PIETER

Ik ben verzamelaar. Helaas is alles
wat ik had gejat door de
Bolsjewieken. Bent u ook een
liefhebber?

SCHÖNGART

Absoluut, kunst geeft het leven
zin, nietwaar?
We gaan binnenkort naar Lemberg om
daar orde op zaken te stellen. Dus
ik ben op zoek naar een betrouwbare
tolk, is dat iets voor u, meneer
Menten?

PIETER

In Lemberg wordt zeer veel kunst en
antiek verhandeld, hoofdzakelijk
door Joden, dat wel, maar ik heb er
20 jaar gewoond en ken iedereen in
dat wereldje.

SCHÖNGART

Dan bent u toch de perfecte man om
mee te gaan.

Het begint Pieter te dagen wat de mogelijkheden zijn.

HANS

Dus als ik het goed begrijp heeft uw broer die hele kunstcollectie tussen 1939 en 43 opgebouwd en die in Nederland in uw huis opgeslagen.

DIRK

(haalt schouders op)

Het meeste daar was van mij, dat zeg ik u. Na de bevrijding was Pieter gedetineerd en is er van alles uit ons huis gestolen. Daar heeft hij nog een schadevergoeding voor gekregen, Denk maar niet dat ik daar één cent gezien heb.

HANS

Zegt de naam Stieglitz u iets?

DIRK

Jazeker. Daar deden we veel zaken mee. Expert in Pools/Joodse kunst met name, die had er pas echt verstand van.

13 INT. HUIS CONSUL VAN DUYN (KRAKAU)(BEGIN JAREN 40) / KANTOOR - DAG

In de werkkamer, die inmiddels vol met kunst staat, hangt en ligt, ontvangt Pieter JOSEF STIEGLITZ en meneer KATZ, een Joodse kunstverzamelaar. Menten is gekleed in stijlvolle kamerjas, en mocassins, alsof hij net uit bed is. Hij rookt zijn Egyptische sigaret in een pijpje en schenkt zichzelf wat in uit een karaf whisky. Heft de karaf vragend naar Katz en Stieglitz. Stieglitz schudt het hoofd.

KATZ

(Duits)

Heel graag meneer.

Menten schenkt nog een glas vol en geeft het aan Katz.

PIETER

(Duits)

En wat heeft u voor mij in de aanbieding?

JOSEF

(Duits)

Maurycy Gottlieb. De Poolse Rembrandt. Vier stuks in uitstekende conditie.

Hij laat een werk zien.

PIETER

Interessant...

JOSEF

Meneer Katz heeft besloten zijn zaken naar het buitenland te verplaatsen...

PIETER

Jajaja. Ik bied 300 Reichsmark.

KATZ

(kan het niet geloven)
Per schilderij?

Katz schudt verontwaardigd het hoofd.

PIETER

Voor de vier samen.

KATZ

Geen sprake van.

Lottie, in een dun negligé komt binnen.

LOTTIE

Waar blijf je toch? Het bed wordt koud.

Dan ziet ze de twee mannen.

LOTTIE (CONT'D)

Oh, entschuldigen Sie.

PIETER

Ik kom zo schatje. Meneer Katz gaat me eerst een paar prachtige schilderijen verkopen.

Katz denkt er anders over.

LOTTIE

Koop je er ook eentje voor mij?

PIETER

Voor jou koop ik straks een bontmantel. Nerts.

LOTTIE

Sabel. En wat nog meer?

PIETER

Vertel ik je straks, ga naar boven liefje, ik moet dit eerst even afhandelen.

Pieter geeft Lottie een kus en ze gaat.

14 EXT. HUIS DIRK MENTEN - DAG

14

Dirk pimpelt aardig door. Knoop houdt het op cola.

HANS

Er zijn foto's van uw broer in SS-uniform.

DIRK

Heb het gehoord. Maar ik heb hem nog nooit in zo'n uniform gezien.

HANS

Hij wordt ervan beschuldigd dat hij honderden Joden heeft vermoord

Dirk valt stil.

DIRK

Daar kan ik niks over zeggen.

HANS

U kunt er niks over zeggen? Maar wat weet u?

Dirk zwijgt. Hans voelt dat hier iets zit.

HANS (CONT'D)

Ontmoetten u en uw broer elkaar tijdens de oorlog?

DIRK

Nauwelijks. Pieter zat in het begin van de oorlog in Polen en ik in België. Waar ik een aardige handel opgebouwd heb.

Hans wacht af.

DIRK (CONT'D)

Veel met Duitsers en dat heeft me zoals u wellicht weet na de oorlog nog aardig wat problemen opgeleverd.

HANS

U bent bij verstek in België veroordeeld.

DIRK

De reden dat ik niet meer in Nederland woon. Als ik me daar vertoon leveren ze me meteen aan de Belgen uit. Niet dat ik in Holland zou willen wonen. Geef mij dit paradijsje maar.

Hans glimlacht.

HANS

U zei dat Pieter en u elkaar nauwelijks gezien hadden. Maar u heeft hem dus wel gezien in de oorlog.

DIRK

Ik heb Pieter 1 keer gezien, in Parijs. Mijn vrouw en ik en mijn moeder was er ook bij...

HANS

En heeft hij toen iets gezegd over wat er in Polen gebeurd is?

DIRK

Zet u dat ding nu maar uit.

HANS

Maar u weet er wel iets van?

DIRK

Laat ik het zo zeggen... de volgende keer dat Pieter mij dood probeert te verklaren, met wat er toen in Parijs gebeurd is kan ik het hem nog knap lastig maken....

HANS

Hoe bedoelt u dat?

DIRK

Het is genoeg zo.

15 INT. HUIS CONSUL VAN DUYN (KRAKAU) (BEGIN JAREN 40) / KANTOOR 5-DAG

Katz pakt de schilderijen in paardendekens om ze weer mee te nemen.

PIETER

400, wees toch verstandig, iedereen doet zijn kunst van de hand. Je krijgt er nergens meer voor. Joseph?

JOSEPH

Meneer Menten heeft gelijk.

Katz kijkt Joseph boos aan en gaat door met inpakken van de schilderijen. Op de gang klinkt gestommel en geklets.... Duitsers. Katz maakt nog meer haast. Schöngart en onderofficier Schültz komen binnen.

SCHÖNGART

Gütentag.

PIETER
Gütentag meine Herren.

SCHÖNGART
Wie geht's, lieber Pieter.

PIETER
(Duits)
Fabelhaft. Mag ik je voorstellen,
Josef Stieglitz.

SCHÖNGART
(geeft hand)
Ah, de deskundige. -Schöngart, het
verheugt me om kennis te maken.

Stieglitz antwoordt met een bescheiden knikje.

PIETER
En Herr Katz komt schilderijen
verkopen.

SCHÖNGART
(knikt Katz toe)
Mooi.

Schöngart kijkt op zich heen.

SCHÖNGART (CONT'D)
Je hebt niet overdreven Pieter.
Overall in Lemberg wordt kunst
verhandeld.

PIETER
We gaan hier goede zaken doen.

Pieter loop op Katz af en haalt een portret van Gottlieb uit
de paardendecken.

PIETER (CONT'D)
Wat vind je van deze Gottlieb?

SCHÖNGART
Ah, schitterend.

PIETER
(tegen Katz)
Wat kost het ook alweer?

KATZ
600 reichs-mark, per stuk, Herr
Menten.

PIETER
Ik bied 60.

Schöngart lacht besmuikt om de onbeschaamdheid. Pieter
grijnst en overhandigt hem het schilderij.

PIETER (CONT'D)
Alsjeblieft, voor in je kantoor.

SCHÖNGART
Das ist sehr nett. Danke Schön.

PIETER
(tegen Katz)
Voor 200 koop ik ze alle vier.
Hebben we een deal?

Katz kijkt naar Stieglitz. Die houdt zich afzijdig. Pieter trekt zijn portefeuille en haalt vier biljetten van 50 uit. Katz kan weinig anders dan de biljetten aannemen.

16 EXT. HUIS V APELDOORN / TUIN - DAG

16

Zondagmiddag. PIET VAN APELDOORN wordt in zijn tuin door Hans voorgesteld aan ROB WOUTERS (43, slank, in pak), commissaris van de rijksrecherche.

WOUTERS
Rob Wouters.

VAN APELDOORN
Van Apeldoorn. Dus jij komt na 30 jaar het stokje van mij overnemen?

WOUTERS
Ja, en mijn handen jeuken kan ik u vertellen.

Van Apeldoorn glimlacht.

HANS
Gaat het eigenlijk lang duren, dat onderzoek?

WOUTERS
Ik moet natuurlijk wel tot op de bodem gaan. Hij mag ons niet ontglippen.

HANS
Een paar weken?

WOUTERS
Een paar maanden, minstens.

HANS
(schrikt)
Dat kan toch niet. Wat als het hem te heet onder de voeten wordt?

WOUTERS

We hebben nog niks. Als we hem nu aanhouden zet hij er een paar dure advocaten op en dan is hij zo weer vrij.

VAN APELDOORN

(knikt)

Dan smeert hij hem naar het buitenland. Ergens waar ze geen uitleveringsverdrag met Nederland hebben.

Hans is teleurgesteld.

WOUTERS

U zult geduld moeten opbrengen.

HANS

De man is al eerder aan zijn berechting ontkomen.

VAN APELDOORN

Precies de reden dat je niets moet overhaasten.

WOUTERS

We kunnen hem pas oppakken als we zeker weten dat we hem dit keer wel veroordeeld krijgen. Maar als alles wat ik gelezen heb op waarheid berust dan wordt het de zaak van mijn leven.

VAN APELDOORN

Dat wordt het zeker. Als je Menten niet de bak in krijgt ga je er zelf aan. Hij maakt je helemaal kapot.

17

EXT. STRAAT VILLAWIJK BLARICUM - DAG

17

Een paar studentikoze 'alternatieve' actievoerders; een HIPPIE-ACHTIG MEISJE en TWEE BEBAARDE JONGENS MET LANG HAAR, plakken affiches, met foto van Menten in SS-uniform op een lantaarnpaal.

"Pieter Nicolaas Menten", staat er, en de tekst:
"In uw midden woont 'n SS-moordenaar! Pikt U dat??"

Dan ziet het meisje Pieter over de heg heen kijken. Hij blijkt een jachtgeweer bij zich te hebben waar hij twee hagelpatronen instopt. Op het klakgeluid van het geweer kijken ook de twee jongens om.

Het meisje pakt een van de jongens bij de arm en trekt hem mee. Dan zetten ze het op een lopen.

Pieter zet zijn geweer neer en loopt naar de lantaarnpaal trekt een affiche van de lantaarnpaal. Dan ziet hij tot zijn woede dat verderop in de straat, waar ook maar mogelijk, nog veel meer affiches zijn geplakt. Meta is hem achterna gekomen.

META

Idioten. Wat een vuiligheid.

Meta loopt de straat in om de affiches te verwijderen.

18

INT. FEESTRUIMTE / GARDEROBE - AVOND

18

In de garderobe van een feestzaal helpt Hans Betty uit haar jas. Ze draagt een smaakvolle cocktailjurk. Zelf draagt hij een net pak. Hij inspecteert zijn das in een spiegel, geholpen door Betty. Op de achtergrond klinkt smooth jazz en geanimeerd gebabbel.

BETTY

Al die mensen, die muziek, ik wil nu al naar huis.

HANS

We blijven niet lang. Zodra ik Frans heb gesproken piepen we er tussenuit.

18A

INT. FEESTRUIMTE - AVOND

18A

De ruimte is gevuld met een gezelschap van overwegend rechtse snit; m/v JOURNALISTEN, ACADEMICI, POLITICI, ARTSEN, ONDERNEMERS. Hans, staat in het middelpunt van de belangstelling en geniet ervan. Betty staat er wat verloren bij, ruilt bij een ober haar lege glas witte wijn in voor een volle.

GAST 1

Waarom arresteren ze hem dan niet gewoon?

HANS

Kennelijk wil ons kabinet dat nieuwe gedoogbeleid op meerdere fronten toepassen.

GAST 1

De man is uiterst succesvol entrepreneur, die laat zich echt niet zomaar vangen.

HANS

We gaan net zo lang door tot justitie niet meer om zijn arrestatie heen kan.

GAST 1

Die weten zich met de Drie van Breda al geen raad. Nog zo'n bejaarde oorlogsmisdadiger erbij kunnen ze missen als kiespijn.

BETTY

(zacht)

Ik sta me hier dood te vervelen.

HANS

(knikt haar toe/zacht)

Nog even. Hij komt zo hoorde ik net.

(tegen gast)

Bejaard of niet. Ik leef niet graag in een land waar massamoordenaars vrij mogen rondlopen.

19

INT. GROTE VILLA - AVOND

19

Er klinkt 'populaire' muziek nu en in een hoekje wordt er op bescheiden schaal al wat gedanst. Betty staat verveeld tussen de gasten en kijkt rond. Dan ziet ze Hans, die druk staat te oeren tegen politicus FRANS ANDRIESSEN (47, blonde kuif, grote ronde bril). Ze drinkt haar witte wijn leeg en vraagt een de ober die met hapjes rondgaat.

BETTY

Is dat Frans Andriessen, van de KVP?

OBER

Geen idee mevrouw.

Betty neemt een blokje kaas en gaat naar Hans.

HANS

Als je ziet wat voor dubieuze rol diverse KVP-leden in het proces na de oorlog hebben gespeeld, je wil toch zeker wel voorkomen dat de KVP opnieuw de fout in gaat?

FRANS

De situatie is anders nu.

HANS

Justitie kan het zich niet permitteren om zo'n lakse houding aan te nemen. Geef me tien minuten met van Agt, en hij is mij en U daar eeuwig dankbaar voor, dat geef ik u op een briefje. -Ah, mijn vrouw, Betty. -Frans Andriessen, fractieleider van de KVP.

Shake Your Booty van KC & the Sunshine Band wordt opgezet.
Nog meer voetjes gaan van de vloer.

BETTY
(geeft hand)
Hallo, Hans heeft al vaak over u
vertelt, leuk u te ontmoeten.

HANS
Frans gaat me in contact brengen
met de minister van justitie.

BETTY
Wat goed. Maar nu gaan we dansen.

Betty glimlacht naar Frans en trekt Hans mee.

Na een korte timelapse zien we hoe Hans onhandig maar dapper
met zijn vrouw danst.

20

INT. MINISTERIE VAN JUSTITIE / GANG / HAL - DAG

20

STOCKSHOT: MINISTERIE VAN JUSTITIE (PLEIN 2A DEN HAAG)

Hans, met aktentas, wordt naar buiten geleid door ietwat
arrogante TOPAMBTENAAR VAN JUSTITIE.

AMBTENAAR
Uw gedrevenheid dwingt respect af,
dat zonder meer...

HANS
Als u en de minister de tijd nemen
om het materiaal door te nemen ziet
u zelf ook dat er een reëel
vluchtgevaar is...

AMBTENAAR
Dat materiaal van u is zo'n 30 jaar
oud, meneer Knoop. En toen is er
ook niets mee gebeurd.

HANS
Het is nu 1976, zijn beschermheren
van toen leven niet meer.

AMBTENAAR
Hoe denkt u dat we na zoveel jaar
de bewijslast nog rond krijgen?

HANS
Er zijn nog getuigen die leven. En
die gaan we horen.

AMBTENAAR
Ik hoop het voor u.

HANS

Ik ben in elk geval blij dat de minister Mentens paspoort inneemt, dan kan hij in ieder geval niet vluchten.

AMBTENAAR

De minister heeft enkel toegezegd om te onderzoeken of we het paspoort kunnen innemen, meneer Knoop. Of dat überhaupt kan hoort u spoedig van ons.

Ze staan bij de ingang.

AMBTENAAR (CONT'D)

(geeft hand)

Ik wens u veel succes.

21 INT. HUIS KNOOP / WERKKAMER - DAG

21

Een week later. Hans zit met opgestroopte mouwen aan zijn bureau te typen, het zweet staat op zijn voorhoofd. Dan gaat de telefoon.

HANS

Hans Knoop.
(verheugd)
Ja, en?

Er volgt een verhaal, Hans gezicht betreft.

HANS (CONT'D)

En wanneer dan wel?
Dank u voor het terugbellen. Dag mevrouw. -Verdomme.

Hans kwakt de hoorn op de haak, Betty komt binnen met thee.

BETTY

Zet eens een raam open, je stikt hier nog eens nog.

Ze zet de thee neer en voegt woord bij daad.

HANS

'Onder de huidige omstandigheden is het niet mogelijk om meneer Menten zijn paspoort in te nemen.' Straks is hij gevlogen. We hebben net ontdekt dat hij een enorm huis in Zuid-Ierland heeft. Ook volgestouwd met kunst.

BETTY

Daar kan hij dan in ieder geval niet meer onderduiken.

HANS

Ierland heeft anders geen
uitleveringsverdrag met Nederland.
En hij heeft geld genoeg om een
eerste klas ticket naar de maan te
boeken.

22 INT. HUIS MENTEN / SALON - DAG

22

Pieter komt binnen met de teckel in zijn armen. Een
geschrokken Meta laat hem een artikel in de Accent zien:
'Landhuis blijkt opslagplaats van kunst. Ook Ieren leggen
dossier Menten aan.'

META

Ze zijn bij ons huis in Ierland
geweest.

PIETER

(leest)
De bloedhonden.

META

De Ierse kranten hebben ook al van
alles over je geschreven.

PIETER

Daar worden we dus binnen de
kortste keren net zo belaagd als
hier.

Pieter drukt woedend de teckel in Meta's armen. Het beestje
piept.

PIETER (CONT'D)

Ik bel de huishoudster, dat ze
niemand moet binnenlaten. Voorlopig
kunnen we daar niet heen.

Pieter kijkt in de telefoonklapper en draait een buitenlands
nummer.

META

Mij best, het is altijd rotweer
daar, met al die regen.

PIETER

Het is daar anders droger dan je
denkt.

(vriendelijk)

-Hello, is that you Mary, this is
Pieter Menten. Fine, how are you?

23 INT. PALEIS VAN JUSTITIE AMSTERDAM/ GANG / KANTOOR- DAG

23

STOCKSHOT: PALEIS VAN JUSTITIE / PRINSENGRACHT

Rob Wouters en Hans zijn samen op bezoek bij officier van justitie HAVERKORT (55, alpha man, goed in het pak). Ze lopen door een gang en gaan een kantoor binnen.

WOUTERS

De belangrijkste getuigen zijn gehoord, Polak in Amerika en Hauptmann in Zweden. Hun verklaringen komen authentiek over.

HAVERKORT

Akkoord, en verder?

WOUTERS

In Duitsland sprak ik een voormalig nazi, chauffeur van Menten, die het verhaal van de getuigen min of meer heeft bevestigd.

HAVERKORT

Gaat u zitten.

WOUTERS

En, heel interessant, in een Hamburgse gevangenis sprak ik met Wilhelm Rosenbaum, een eerste klas Nazi. Hij vertelde me dat hij samen met Menten kunst heeft geroofd.

Haverkort wijst op de stoelen en gaat zitten, Hans blijft rusteloos staan.

HANS

Ik mag aannemen dat niets de arrestatie van de heer Menten nu nog in de weg staat.

HAVERKORT

Die conclusie is voorbarig.

HANS

Als je in dit land zonder vergunning een dakkapelletje aanlegt wordt je voor het gerecht gesleept. Voor massamoordenaars gelden kennelijk andere maatstafes?

HAVERKORT

We hebben geen oorlogstribunaal meer meneer Knoop, Menten mag in het buitenland gemoord en geroofd hebben, hier in Nederland is hij officieel van onbesproken gedrag.

HANS

De hoeveelheid bewijsmateriaal is overstelpend. Wat wil u nog meer?

HAVERKORT

We spreken over feiten die meer dan dertig jaar geleden gepleegd zijn. Na de verjaringstermijn voor moord. en ook nog in het buitenland.

HANS

(ontgoocheld)

Jullie laten hem lopen? Wordt dit een herhaling van 1951?

WOUTERS

Zeker niet. De man is schuldig. Maar willen we hem veroordeeld krijgen dan is zelfs 99 procent zekerheid nog niet genoeg.

Hans gaat zitten, neemt even pauze voor hij verder gaat.

HANS

U moet opschieten. Ik ben al benaderd door een groepje oud-verzetstrijders die geen vertrouwen in onze rechtsstaat meer hebben. Ze vroegen mij om mee te werken aan een plan om Menten te liquideren.

Wouters wisselt een verbaasde blik met Hans. Haverkort onderdrukt een glimlach.

HANS (CONT'D)

Ik heb uiteraard voor de eer bedankt.

HAVERKORT

Probeert u mij soms te chanteren?

HANS

In het geheel niet. Maar als Menten als vrij man kan blijven rondlopen nemen de onlustgevoelens toe.

Haverkort haalt zijn schouders op en gaat er niet eens op in.

HAVERKORT

Het plan is dat ik met een delegatie van de rijksrecherche zo snel mogelijk die dorpen ga bezoeken, om ter plekke onderzoek te doen en getuigen te horen.

HANS

Zo snel mogelijk?

HAVERKORT

Het gaat hier wel om de Sovjet-Unie meneer Knoop.

(MORE)

HAVERKORT (CONT'D)

We hebben een visum aangevraagd,
maar het is maar de vraag of we die
krijgen.

HANS

Als het zover is ga ik graag mee om
verslag te doen.

HAVERKORT

Dan raad ik u aan om ook snel een
visum te regelen.

25

INT. TELEGRAAFGEBOUW / REDACTIE ACCENT - AVOND

25

Fotograaf Gijs Jongstra (40, type toffe Amsterdammer,
fotografen jasje / camera binnen handbereik) leegt een pijpje
Skol-bier.

GIJS

Doe mij er nog maar zo-eentje.

Hans staat op en loopt naar een koelkastje.

HANS

We kunnen wel het schudden, denk
ik. Volgens mij ligt er zo'n dik
dossier over mij bij de KGB, over
wat voor lelijks ik allemaal over
communistische heilstaat heb
geschreven.

Gijs ziet een man in een regenjas met een tas met zoekende
blik de redactie opkomen: de persattaché van de Russische
ambassade KANEVSKY.

GIJS

Valt mee, ouwe. Daar zal je hem
hebben.

HANS

(geeft biertje aan Gijs)
Mister Kanevsky; Hans Knoop en this
is my photogapher Gijs Jongstra.

Hans schuift een bureaustoel bij.

HANS (CONT'D)

Please have a seat.

Gijs opent zijn flesje bier met behulp van een aansteker en
biedt het aan.

GIJS

Do you like beer?

KANEVSKY

Yes, I like. Sorry for the delay...

Gijs gaat een nieuw biertje voor zichzelf en voor Hans halen.

HANS

It's okay. You'r here now, so...

KANEVSKY

So you want a visa.

HANS

Yes, we want to travel with the
Department of Prosecution to
Pohdorodze.

KANEVSKY

Yes?

HANS

Do you know when they travel to the
sovjet union?

Kanevsky diept een dossiermap uit zijn tas.

KANEVSKY

I don't know about your department
of Prosecution, but let's talk
about you, mister Knoop.
(slaat dossier op)

Gijs komt terug met z'n biertje en opent die weer met zijn
bic-aansteker. Hans kijkt rond voor een opener. Gijs neemt
zijn flesje over en opent het op de rand van een bureau.

GIJS

Oh jee. Nou gaan we het krijgen.

KANEVSKY

You've been refused a visa before,
because you wanted to write about
maltreatment of the Jews in the
Sovjet Union.

HANS

Maltreatment, no, suppression
maybe.. but this is something
completely different.

KANEVSKY

(glimlach)

You work for an anti-communist
paper, and you are a member of an
anti-communist party in Israël...

(leest)

Sjeroet?

HANS

Cheroet, yes, but I told you before, we want to make a report about a Dutch Nazi war criminal, who killed hundreds of innocent Polish citizens.

KANEVSKY

Wladimir Moldovan, he is very good. He will pick you up in Lwlow.

Hans en Gijs zijn verrast.

HANS

So, the visa?

KANEVSKY

No problem.

Hans wisselt een blik met Gijs. Die heft zijn flesje.

GIJS

Good! Vashe zdoróvje.

KANEVSKY

Vashe zdoróvje.

GIJS

Kat in 't bakkie.

26A/B INT. HUIS HANS KNOOP / SLAAPKAMER / BADKAMER - NACHT/DFN26A/B

Betty ligt al tussen de lakens. Hans trekt tevreden zijn pyjama aan.

BETTY

Ongelofelijk. Je hebt jarenlang voor een fel anti-rooie krant gewerkt.

HANS

Idioot ja, ik dacht ook dat het lastiger zou zijn.

BETTY

Lid van de meest anti-communistische partij van Israël en toch geven ze je, hup, zomaar een visum.

HANS

Op fascisten en nazi's zijn de Russen nog veel feller. Dus dat zullen ze nu even belangrijker vinden.

BETTY

Of ik zie je nooit meer terug.

Daar was Hans nog niet opgekomen. Hij overdenkt...

HANS

Welnee, een bekende journalist laat je niet zomaar verdwijnen.

BETTY

Die Russen zijn tot alles in staat.

HANS

Zo geschift zijn ze nu ook weer niet.

En hij kruipt in bed.

27

INT. TELEGRAAFGEBOUW / REDACTIE ACCENT - DAG

27

Hans spreekt adjunct Mark de Boer aan, die zat te typen.

HANS

Gijs en ik gaan naar de Sovjet Unie.

MARK

Het is gelukt?

HANS

Ik krijg net het bericht dat we over twee dagen kunnen vertrekken, maar het gekke is, van Wouters hoor ik dat de rijksrecherche nog steeds op hun visa zit te wachten.

MARK

Raar.

HANS

Maar waar.

MARK

Maar wat heeft het dan voor nut om te gaan?

HANS

We moeten iets. De zaak dreigt te versloffen.

MARK

Wat denk je daar te gaan doen met z'n tweeën?

HANS

Nog meer getuigen van die executies zien te vinden.

(MORE)

HANS (CONT'D)

Alles tot in de kleinste en
gruwelijkste details in kaart
brengen. Het wordt tijd dat we weer
met een spraakmakend artikel komen.

Mark knikt instemmend, dan:

MARK

Pas jij maar op eigenlijk, straks
wordt het een enkele reis Siberië.

28

INT. TELEGRAAFGEBOUW / KANTOOR GROEN BORGHART - DAG

28

HENK DE MEESTER komt binnen bij EDUARD GROEN BORGHART.

GROEN B.

Heb je het gehoord van Knoop?

HENK

Dat hij naar Rusland is vertrokken?
Hij liever dan ik.

Groen Borghart schenkt werktuigelijk twee borrels in.

GROEN B.

Ik weet niet waar hij straks mee
aan komt zetten, maar het wordt
intussen wel uitkijken geblazen met
die miljoenenclaim van Menten en
z'n advocaat. Laten we het ze niet
al te makkelijk maken.

HENK

Knoop gaat door tot het gaatje ben
ik bang.

GROEN B.

Maar als justitie straks de
bewijzen niet rond krijgt hoeft
Knoop niks te betalen, maar de
holding.

HENK

We moeten wat tegenwicht gaan
bieden. Menten beweert onschuldig
te zijn, dus moeten we de zaak ook
eens van die kant belichten.
Objectief.

GROEN B.

Precies, objectief. Ga eens kijken
of je verhalen kan vinden die dat
ondersteunen. Pak lekker groots
uit, neem er voor mijn part een
hele pagina voor.

HENK

Ik heb wel een paar ideetjes.

29A ESTABLISHING: EEN ANTONOV LANDT OP VLIEGVELD LWOW. (V/H 29A
LEMBERG)

29B INT. TAXI / LWOW - NACHT 29B

Er loopt nog aardig wat VOLK over straat, waaronder MILITAIREN. Knoop en Gijs staan bij een gammele taxi. De CHAUFFEUR opent de achterbak zodat ze zelf hun koffers eruit kunnen halen.

GIJS

Je hebt hem toch geen tip gegeven.

Hans haalt zijn koffer met een zwaai en blokkeert daarbij een passerende Russische soldaat.

MILITAIR

(Russisch)

Wat denk je dat je doet, stomme toerist? Hoerenjong. Klootzak.

De militairen lopen weer verder. Hans kijkt ze verbaasd na.

GIJS

Het lijkt hier wel oorlog.

HANS

Lwlow is het militaire hoofdkwartier van het Warschaupact. We zijn in het hol van de Leeuw.

GIJS

Komtie nu mee aanzetten.

30 INT. HOTEL INTOURIST / LWLOW - NACHT 30

Hans en Gijs staan handenwrijvend van de kou aan de balie, met daarachter een NORSE RECEPTIONISTE.

HANS

Knoop and Jongstra. Dutch press.

RECEPTIONISTE

(Russisch)

Wat?

HANS

Eh, zwei Zimmer.
(laat paspoort zien)
Knoop.
(tegen Gijs)
De jouwe ook.

De receptioniste bekijkt de paspoorten en mompelt wat in het Russisch.

HANS (CONT'D)

We have an appointment in this hotel with Wladimir Moldovan. Do you know him?

RECEPTIONISTE

No. Sorry. I not know.

HANS

Laten we maar even wachten hier.
-We wait here, okay?

Ze laten zich moedeloos in de banken van de Oostblok-protserige hotellounge zakken.

30A

INT. HOTEL INTOURIST / LWLOW - NACHT

30A

Wat later zitten Hans en Gijs aan een barretje.

GIJS

Nooit heeft ze een cent bijgedragen en daarna draait ze me een poot uit met die alimentatie. Ga nooit scheiden.

HANS

(gaapt)
Was het niet van plan.
(kijkt op horloge)

GIJS

Verdomme. Zijn we nou ruim 14 uur voor Jan met de korte achternaam onderweg geweest?

HANS

Even geduld. Dit is de Sovjet Unie.

Er komen TWEE MANNEN IN LANGE JASSEN binnen. Eén van hen smoest wat met de receptioniste. De ander werpt een steelse blik op Hans en Gijs.

GIJS

Daar heb je het al, we zijn de sigaar.

De mannen komen hun kant oplopen, maar knikken dan vriendelijk en lopen door naar de lift. Hans en Gijs halen opgelucht adem.

GIJS (CONT'D)

Krijg nou wat. Je had gewoon sjans.

Dan komt er een fris ogende jonge man binnen: WLADIMIR MOLDOVAN (25).

WLADIMIR

Gospodin (russisch: meneer) Knoop?

Hans steekt zijn hand op. Wladimir begroet de mannen hartelijk, in bijna accentloos Nederlands. Ze schudden handen etc.

WLADIMIR (CONT'D)

Sorry dat ik uw even liet wachten. Problemen met de autoriteiten. Als de mensen u wat vragen, altijd mij erbij halen, kunnen we dat afspreken? Dan krijgen we geen moeilijkheden. Heeft u honger, of dorst. Kan ik iets voor u bestellen?

GIJS

We hebben nog niet eens kamers gekregen.

WLADIMIR

Ga ik regelen. En dan gaat u slapen. Er wacht u morgen een... verrassing.

HANS

Wat voor verrassing?

Maar Wladimir is al bij de balie.

GIJS

Ik vertrouw de verrassingen in dit land niet zo...

31 EXT. LANDSCHAP ROND PORDHORODZE - DAG 31

x-cut:

32 INT. RUSSISCHE AUTO (LADA) - DAG 32

Een CHAUFFEUR, Wladimir Moldovan, Gijs en Hans zijn op weg naar Podhorodze, door een Ardennen-achtig winterlandschap. Ze komen aan in een dorp waar de tijd lijkt hebben stilgestaan. Ze zien houten huisjes, waarvoor KINDEREN in de modder spelen. Een kromgetrokken OUD VROUWTJE vervoert brandhout met paard en wagen.

De auto stopt en het gezelschap stapt uit.

WLADIMIR

Het laatste stuk kunnen we beter lopen.

(MORE)

WLADIMIR (CONT'D)

Daar achter is het huis dat vroeger
was van de familie Pistiner.

Soppend in de modder gaan ze verder. De chauffeur blijft
achter en steekt een sigaret op.

Onderweg spreek het oude vrouwtje Hans aan. Ze schudt haar
hoofd, wijst en schudt weer haar hoofd.

Ze pakt Hans vast als hij door wil lopen. Ze zegt weer iets
en schudt haar hoofd.

HANS

(tegen Wladimir)

Wat zei ze?

Wladimir schudt ook alleen maar zijn hoofd.

SOLDATEN kijken wantrouwend naar de door de modder lopende
ongeruste Knoop en Jongstra.

33

EXT. ERF ISAAK PISTINER (1976) - DAG

33

Als het drietal mannen over heuvel komen aanlopen kijken ze
uit op een merkwaardig tafereel, een grote tent op het
terrein, waar militairen in en uit lopen.

Ernaast staan tenten en tafels waarop kleding en
lichaamsdelen worden gerangschikt door SOLDATEN, en
onderzocht door MEDEWERKERS VAN DE UNIVERSITEIT in witte
jassen (onder wie DR. ZELENGOEROW, 50). Die krijgt het
drietal in de gaten.

WLADIMIR

Blijf hier wachten.

Hans kijkt hoe Wladimir met de soldaten gaat praten.

GIJS

Vallen wij even heel toevallig met
onze neus in de boter...

Ze kijken even naar elkaar. Maar dan begint Gijs foto's met
de lange lens te maken. Wladimir komt teruglopen.

HANS

Zijn dit de massagraven?

WLADIMIR

Ja. De professor heeft zo tijd voor
ons.

Hans wijst op een groepje dorpsbewoners die verderop naar de
opgraving staan te kijken.

HANS

Kunnen we intussen met die mensen
gaan praten?

24 EXT. HUIS MENTEN / ZWEMBAD - DAG

24

De HUISHOUDSTER loopt met schone was naar een droogmolen. Ze laat van schrik de wasmand vallen als ze het zwembad ziet, waarin een vijftal dode eenden drijven. Meta ziet het via een raam en komt naar buiten.

META

Is dat gegil echt nodig?

Maar als ze de eenden ziet schrikt ze zich eveneens lam. En trekt meteen conclusies.

META (CONT'D)

Pieter, help!

Pieter komt net naar buiten, in zwembroek en badjas, klaar voor zijn dagelijkse baantjes.

META (CONT'D)

Jij gaat absoluut niet het water
in.

Pieter kijkt onthutst naar de dode volgels.

34 EXT. ERF ISAAK PISTINER - DAG

34

Hans, Gijs en Wladimir benaderen een GROEPJE DORPSBEWONERS
Wladimir spreekt de ouderen aan.

WLADIMIR

(Russisch)

Goedemiddag. Deze twee heren zijn
van de Nederlandse pers. Wie van u
woonde hier in 1939?

Op wat mensen onder de 40 jaar na steekt iedereen zijn hand
op.

WLADIMIR (CONT'D)

Mogen we u een paar vragen stellen?

Sequentie:

Hans doet een 'Oslo-confrontatie' met enkele dorpsbewoners; hij laat ze vier foto's van mannen zien, drie Nederlandse politici (o.a. van Maarseveen en Kortenhorst uit de jaren 40), en eentje van Menten. Een VROUW van 45 aarzelt en wijst dan Menten aan. Gijs maakt foto's.

HANS

En hoe heet die meneer?

WLADIMIR
(Russisch)
Wat is zijn naam?

VROUW
Petro Menten.

GIJS
Net gemist, kan die nog even over,
dat aanwijzen.

WLADIMIR

Nog eens.

De vrouw snapt het niet. Knoop wijst haar de foto aan. Gijs maakt een paar foto's.

HANS
Him.

VROUW
(wijst)
Ja, hij. Menten. Er was een plank
over de kuil gelegd...

WLADIMIR
Menten riep de namen en in groepjes
van 3 of 5 moesten ze de plank
oplopen. Als ze in het midden
stonden gaf Menten een teken en
werden ze neergeschoten.

De vrouw zegt weer iets in het Russisch.

WLADIMIR (CONT'D)
Niet alle mensen waren meteen dood.
Toen de Oekainers later de kuil
dichtmaakten kon ze het gekerm uit
het graf nog horen.

Einde sequentie: de soldaat van zo-even meldt zich bij
Wladimir.

WLADIMIR (CONT'D)
Spasiba -We kunnen gaan kijken.

Hans en Gijs wisselen een blik; na deze verhalen kijken ze
extra op tegen dit macabere vooruitzicht.

36

EXT. HUIS MENTEN / ZWEMBAD - DAG

36

Wladimir, Gijs en Hans, lopen over het voormalige erf van de Pistiners en weten niet wat ze zien. Het terrein is bezaaid met menselijk resten, die op tafels worden schoongemaakt door Russische soldaten. Universiteitsmedewerkers rangschikken de botten op plastic zeilen die op de grond liggen. Gijs maakt foto's, en trapt bijna ergens op.

GIJS

Uitkijken waar je loopt.

Overal ligt gebeente, maar ook stukken kleding en schoenen, ook kinderschoenen. Russische soldaten spoelen botten.

Naar Menten die onaangedaan, met een lange stok de dode eenden uit het water vist. We zien de harde trek om zijn mond.

Wladimir spreekt met de Anatoom-patholoog Zelengoerow. Hans bekijkt kledingstukken op tafel en plastic zakjes, met daarin gevonden sierraden. Wladimir gaat terug naar Hans.

WLADIMIR

Dat is Professor Zelengoerow van de universiteit van Lwlow, hij heeft zo even tijd voor je en spreekt Engels.

Tussen kettinkjes en oorbellen ook ziet Hans ook hangers in de vorm van een Davidsster. Ernaast ligt een babyschoentje.

Naar Menten die de laatste eend te pakken heeft. Hij pakt de eenden bij de poten en loopt naar een vuilnisbak. Daar kiepert hij de beesten onaangedaan in.

Naar Hans, die intussen de vlecht die wij als kijker herkennen gepakt heeft. Hij voelt aan het haar.

WLADIMIR (CONT'D)

Hij zegt dat we geluk hebben. De grond hier is zo nat dat heel veel lichamen nog in goede conditie zijn. Alles wat ze hier vinden klopt met de verhalen die de dorpsbewoners hebben verteld.

Maar wat Wladimir vertelt dringt niet tot Hans door. Hij wordt lijkwit en gaat bijna door zijn hoeven. Gijs, die net een rolletje verwisseld vangt hem op.

GIJS

Kom op man, koppie erbij houden. Vanavond mag je grienen. En dan gaan we ons helemaal klem zuipen.

INT. PALEIS JUSTITIE / KANTOOR HAVERKORT - DAG

OVJ Haverkort staat voorovergebogen over een vergadertafel waarover Hans de gruwelijk foto's van de opgravingen heeft uitgespreid. Hij is behoorlijk onder de indruk, maar houdt zich in.

HAVERKORT

(knikt)

Dit liegt er niet om, zo op het eerste gezicht. Om een voor mij duistere reden hebben wij helaas nog steeds geen visa gekregen.

HANS

Ik heb geluidsmateriaal waarop te horen is dat Pieter Menten dit op zijn geweten heeft.

HAVERKORT

Voor de rechtbank geldt alleen een justitieel onderzoek. We moeten er toch echt zelf naartoe.

HANS

Ik ga volgende week over deze opgravingen publiceren. Dat gaat heel wat commotie veroorzaken. Denkt u nu echt dat meneer Menten gaat zitten afwachten wat de gevolgen zijn?

HAVERKORT

Als u dit naar buiten brengt, vergroot u natuurlijk zelf de kans dat Menten de benen neemt.

HANS

Mijn taak is om te publiceren. Menten's vervolging is uw verantwoordelijkheid.

HAVERKORT

Dus doet u er goed aan om ons de kans te geven de zaak goed voor te bereiden.

Hans verbijt zich, denkt even na.

HANS

Goed, ik geef u een week extra. In de tussentijd bent u of naar Rusland geweest, of u neemt passende maatregelen om te voorkomen dat Menten er vandoor gaat. Goedemiddag, meneer Haverkort.

En Knoop vertrekt.

38 INT. HUIS PIETER MENTEN / SALON - DAG

38

Pieter staat te telefoneren, een glas whisky in de andere hand. Meta kijkt via het raam naar de lucht. Buiten klinkt het geronk van een eenmotorig vliegtuigje.

PIETER

...ja een vliegtuig ja. Dat hier al een half uur rondjes aan het vliegen is, pal boven mijn huis

...

U weet wel meer niet. Er staan hier dagelijks idioten voor de deur te demonstreren, het water in mijn zwembad is zwaar vergiftigd. Ik eis dat u onmiddellijk een eind aan die bedreigingen maakt!

Pieter smakt de hoorn op de haak. Meta staat nu naast hem. Ze pakt troostend zijn arm.

META

Ik hou het hier niet lang meer uit.

PIETER

Ik laat me niet weggagen.

39 INT. HOTEL JAN TABAK - DAG

39

HAVERKORT, commissaris Wouters en twee GOOISE POLITIE-INSPECTEURS zitten om de tafel. De ober zet kopjes koffie neer.

POLITIE-INSPECTEUR

Maandagochtend komt voor ons goed uit. Dan heb ik zeker genoeg personeel voor de doorzoeking.

WOUTERS

Dat is pas over vier dagen en volgens mij is dat te laat. Een fotograaf heeft hem met een vliegtuigje en een hoogwerker de stuipen op het lijf gejaagd.

HAVERKORT

Dit hebben we op het OM besloten. Kunnen we echt niet meer veranderen.

WOUTERS

Menten voelt zich opgejaagd. Wat mij betreft pakken we hem vandaag nog.

Op het woord 'Menten' spitst de ober zijn oren.

HAVERKORT

Maandagochtend staat vast.
Aansluitend om 11 uur is de
persconferentie.

WOUTERS

(tegen Inspecteur)
Kunt u zorgen dat er dit weekend in
ieder geval extra surveillance is?

De politieman knikt.

40 INT. HUIS MENTEN / SALON - DAG

40

De telefoon gaat. Pieter hangt met een drankje en de Elsevier
op een bank.

PIETER

Meetje?
(harder)
Meta?

Als ze niet komt staat hij zelf op en het rinkelen
onnatuurlijk lang aanhoudt staat hij zelf op. Hij loopt naar
de telefoon, maar die houdt op met rinkelen, net voor hij hem
wil pakken.

Meta komt binnen lopen.

META

Riep je?

Dan gaat de telefoon weer over. Pieter neemt hem aan.

41 INT. HUIS HANS KNOOP / WERKKAMER - AVOND

41

Hans zit te typen:

*"Aan het hoofd van een executiepeloton geeft hij -volgens tal
van ooggetuigen- op zijn minst in vier dorpjes opdracht
vrijwel de volledige joodse bevolking en alle 'activisten'
(dat zijn communisten) te executeren..."*

Betty komt binnen, in nachthemd.

BETTY

Hans het is bijna half elf.

Hans knikt en typt door.

BETTY (CONT'D)

Kom je naar bed lieverd?

HANS

Nog even....

BETTY

Je maakt de kinderen nog wakker met
je getyp.

Dan gaat de telefoon op zijn bureau. Hans en Betty kijken
geschrokken naar de telefoon. Hans neemt op.

WOUTERS (O.S.)

Morgenochtend, 10 uur.

En meteen wordt er weer opgehangen. Hans kijkt Betty aan,

HANS

Ze gaan Menten arresteren.

42

EXT. Vliegweg Blaricum - Dag

42

Hans zit samen met Gijs schuin tegenover ingang van Mentens
tuin, met een goed uitzicht op de immense villa. Hans gaapt,
kijkt op zijn horloge.

GIJS

Wat heb jij een afgetrokken kop
zeg.

HANS

Wat denk je. Geen oog dicht gedaan.

Gijs inspecteert zijn camera.

GIJS

Ja ja, die plaatjes gaan straks de
hele wereld over.

Dan komen er inderdaad een stoet gewone en politieauto's
aanrijden. Ze gaan de oprijlaan op. Hans en Gijs stappen uit.
Gijs begint alvast te fotograferen.

De OVJ Haverkort, commissaris Wouters en andere
POLITIEMENSEN, waarvan enkelen in uniform, stappen uit en
bellen aan. Een paar agenten lopen om het huis heen.

Gijs kijkt ongeduldig kijkt via zijn telelens naar deur.

GIJS (CONT'D)

Nou bromsnor, schiet een beetje op.

Na aangebeld te hebben gaat het luikje in de deur open. OVJ
Haverkort toont het arrestatiebevel. De mannen gaan naar
binnen.

Het duurt nog even. En dan:

HANS

Ja.

Enkele politiemensen komen weer naar buiten, gevolgd door OVJ Haverkort. Maar geen Menten.

GIJS

Wat doen ze? Waar blijft die ouwe?

Hans kan geen woord uitbrengen. Als laatste verschijnt Wouters. Voor hij zijn auto instapt kijkt hij naar de overkant van de straat en zoekt de blik van Hans. Hij schudt zijn hoofd en maakt een gebaar: de vogel is gevlogen.

HANS

(ontzet)

Dit is niet waar. Dit-is-niet-waar.

Terwijl Wouters weggrijdt loopt Hans naar de villa. De voordeur staat nog op een kier.

42A INT. HUIS MENTEN / HAL - DAG

42A

Hans komt een paar stappen het huis binnen. De dame van "An Allegory of Truth" kijkt hem onschuldig aan

Dan komt de huishoudster aanlopen.

HANS

Waar zijn ze?

HUISHOUDSTER

(onthutst)

Ik weet het niet.

*